

*Sabolč Halaši, O.Š. Majšanski Put, Subotica*

## STAVOVI UČENIKA U OSNOVNOJ ŠKOLI U MALOM IDOŠU PREMA VREDNOSTIMA FUDBALA

### Uvod

Na današnjem stepenu razvoja fudbalske igre, potrebno je steći uvid o informisanosti pa i o stavovima prema vrednostima te sportske igre. Sve češće se čuju mišljenja da se kod nas kao i u svetu među decom mogu zapaziti pojave negiranja opštih životnih vrednosti. Samim tim nagoveštava se smanjivanje interesovanja prema sportu pa i prema fudbalu. Pitanje je da li je to zaista tako? Na to pitanje odgovor se može dati jedino, ako se oslonimo na konkretne podatke. Sa ciljem da se dobiju odgovarajući podaci sprovodi se i ovo istraživanje među učenicima osnovne škole.

### Uzorak i metode

Koristeći iskustva autora sličnih istraživanja, koja su rađena u domenu stavova i da bismo što potpunije i objektivnije dobili određene podatke od ispitanika o problemu koji istražujemo, odlučili smo se da u istraživanju primenimo sistematsko neeksperimentalnu metodu. Od istraživačkih tehnika korišćeno je anketiranje i skaliranje. Anketiranje se uzima kao primarna tehnika za dobijanje relevantnih činjenica. Skaliranje se upotrebilo prilikom razvrstavanja učenika.

Kao instrument istraživanja primenjen je anketni list zatvorenog tipa i skala procene deskriptivnog tipa. Istraživanje je ograničeno kako složenošću problema istraživanja, tako i upotrebom predviđenih instrumenata, koji predstavljaju neke od mogućih postupaka, ali ne i jedine i potpune načine ispitivanja ovih pojava

Izbor uzorka ispitanika višestruko je uslovljen, pre svega određen je predmetom i ciljem istraživanja, a zatim i potrebom da se neke socijalno demografske i druge varijable značajne za predmet istraživanja dovedu u vezu sa osnovnim fenomenima istraživanja. Anketom je obuhvaćeno 128 učenika, od 4. do 8. razreda, istraživanje je sprovedeno u Osnovnoj Školi Ady Endre u Malom Idošu.

### Metod obrade podataka

Priroda dobijenih podataka nameće primenu adekvatnih statističkih postupaka. Pošto je u pitanju nominalni nivo merenja, u obradi podataka su korišćeni sledeći postupci:

- kategorizacija podataka
- određivanje frekvencija i procenata
- tabele kontogencije
- multivarijantna analiza varijanse.

**Rezultat i diskusija**

	$\chi$	R	F	p
Pol	.140	.141	.611	.656
usph	.358	.279	2.525	.044
bavs	.334	.355	4.313	.003
sprt	.617	.564	13.976	.000
spt2	.411	.331	3.699	.007
otac	.448	.328	3.607	.008
mati	.400	.312	3.230	.015

**Tabela 1.** Značajnost razlike između razreda koje pohađaju ispitanici u odnosu na odgovore opštih pitanja

Iz tabele 1. se vidi da postoje značajne razlike između nekih od 5 razreda koji pohađaju ispitanici i to kod varijabli: dominantni sport kojim se bave (sprt) ( $p=.000$ ), bavljenje sportom (bavs) ( $p=.003$ ), dodatni sport kojim se bave (spt2) ( $p=.007$ ), sport kojim se otac bavi/o (otac) ( $p=.008$ ), sport kojim se majka bavi/la (mati) ( $p=.015$ ) i uspeh na kraju prošle školske godine (usph) ( $p=.044$ ).

Kako je  $p=.656$  za pol ispitanika (Pol) konstatujemo da ne postoji značajne razlike po razredima. Što nam ukazuje da je u razredima izbalansiran broj dečaka i devojčica.

	$\chi$	R	F	p
orgn	.310	.258	2.187	.074
nast	.336	.286	2.733	.032
ptrb	.555	.471	8.754	.000
otpr	.494	.478	9.093	.000
ucnj	.475	.425	6.773	.000
prvl	.585	.614	18.638	.000
rzvj	.435	.439	7.332	.000
bolj	.487	.432	7.048	.000
vezb	.369	.307	3.202	.015
vred	.460	.435	7.182	.000

**Tabela 2.** Značajnost razlike između razreda koji pohađaju ispitanici u odnosu na odgovore stav prema fudbalu

Iz tabele 2. se vidi da postoje značajne razlike između nekih od 5 razreda koji pohađaju ispitanici i to kod varijabli: razvoj poštovanja kod učenika (prvl) ( $p=.000$ ), fudbaleri su manje bolesni (otpr) (.000), popularnost fudbalera (ptrb) (.000), pozitivan uticaj na razvoj organizma (rzvj) (.000), bavljenje fudbalom iz zadovoljstva (vred) (.000), bolje fudbal od TV i kompjutera (bolj) (.000), fudbal utiče na uspeh u školi (ucnj) (.000), neophodnost vežbanja (vezb) (.015), usmeravanje na bavljenje fudbalom (nast) (.032) i bavljenje fudbalom u slobodno vreme (orgn) (.074).

### Zaključak

Opšti cilj istraživanja je bio da se utvrdi uticaj nekih faktora na stavove prema vrednostima fudbala, kod učenika četvrtog, petog, šestog, sedmog i osmog razreda u osnovnoj školi. U tu svrhu primenjen je upitnik od 18 pitanja. Izbor uzorka višestruko je uslovljen, pre svega, uzorak je određen predmetom i ciljem istraživanja, a zatim i potrebom da se neke socijalno demografske i druge varijable značajne za predmet istraživanja, dovedu u vezu sa osnovnim fenomenima istraživanja. Anketom je obuhvaćeno 128 ispitanika, i to od četvrtog do osmog razreda. Dobijeni rezultati dozvoljavaju da se izvedu sledeći zaključci:

**Pol** učenika reflektira razlike koje se snažno manifestuju u većoj želji dečaka da se bave fudbalom kao vidom zabave ali i kao mogućim zanimanjem. Učenici su pokazali veću informisanost o fudbalu nego devojčice ( ne smemo zaboraviti da prema aktuelnom Planu i programu nastave fizičkog vaspitanja, fudbal se uči u četvrtom razredu, preporuka je da se obuče i devojčice). Pretežno pozitivni stavovi prema vrednostima fudbala izraženi su od strane dečaka u odnosu na devojčice. Uzrok te polarizacije nalazi se u tradicionalnom vaspitanju dece, gde se sportske grane dele na muške i ženske. Činjenica je, da devojčice koje bi od malena upoznale i zavobile fudbal, kasnije bi i kao majke u većoj meri usmeravale svoju decu ka fudbalu.

Interesantno je da i devojčice i dečaci prihvataju pozitivnu ulogu fudbala u očuvanju zdravlja.

**Razred** koji pohađaju učenici u velikoj meri utiče na veći obim informacija o fudbalu, ta se tendencija jasno očituje u analizi odgovora od četvrtog do osmog razreda. Učenici viših odeljenja poseduju više informacija o fudbalu. Isti učenici više su ubeđeni u pozitivan uticaj fudbala na razvoj organizma, kao i da je fudbal dobar način provođenja slobodnog vremena. Ovakvi odgovori verovatno proizilaze iz činjenice da su učenici viših razreda samostalniji, a i to da su ovi učenici imali više kontakata sa fudbalskom igrom. Između učenika od četvrtog do osmog razreda, nema značajnih razlika kod ispoljavanja stavova u odnosu na varijable, sistematsko vežbanje fudbala pomaže lakšem savladavanju sadržaja časova fizičkog vaspitanja u školi, stručno organizovan fudbalski trening velika je pomoć roditeljima u vaspitanju dece. Učenici svih uzrasta ispoljili su prilično jasan zajednički stav o motoričkim i vaspitnim vrednostima fudbala.

**Sportska aktivnost van škole** znači sticanje određenih informacija i iskustava od strane učenika. Učenici uključeni u vanškolske sportske aktivnosti pokazali su veći stepen informisanosti o fudbalu i viši nivo poznavanja uslova pod kojima se mogu baviti fudbalom. Stavovi prema vrednostima fudbala izrazito su pozitivni kod učenika koji su uključeni u vanškolske sportske aktivnosti u odnosu na učenike koji ne uzimaju učešća u vanškolskim sportskim aktivnostima. Uočavamo da uključivanje učenika osnovne škole u vanškolske sportske aktivnosti pozitivno utiče na formiranje stavova prema vrednostima fudbala.

**Školski uspeh** utiče na razlike među učenicima na formiranje stavova prema vrednostima fudbala. Zapaža se polarizacija stavova zavisno od školskog uspeha. Učenici sa odličnim i dovoljnim školskim uspehom, dakle dve krajnosti pri određivanju

uspeha, izrazili su uglavnom negativne stavove prema vrednostima fudbala. Razlog je verovatno u tome što su odlični učenici uglavnom van fudbala, dodatni napor da bi sačuvali svoj školski uspeh, a učenici sa dovoljnim uspehom takođe više vremena posvećuju učenju kako bi poboljšali svoj školski uspeh. Treba insistirati da se u rad fudbalskih klubova uključuju i ona deca koja dopunskim naporom postižu svoj uspeh u školi. Važno je stvoriti ubeđenje kod njih da vreme posvećeno fudbalu nije oduzeto od učenja i da se pravilnim rasporedom slobodnog vremena može zadovoljiti zahtevima škole ali i obavezama prema fudbalskoj aktivnosti.

### Literatura

1. Bala, G.(1974): *Uticao primarnih socijalnih stavova i nekih normalnih konativnih faktora na stepen angažovanosti u aktivnostima u fizičkoj kulturi*, Fizička kultura, 1. strana 13-18, Beograd.
2. Bala, G, Malacko, J. Momirović, K.(1982): *Metodološke osnove istraživanja u fizičkoj kulturi*, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.
3. Bokan, B.(1979): *Stavovi i mišljenja učenika i nastavnika beogradskih gimnazija o vannastavnim aktivnostima*, Fizička kultura, 3, Beograd.
4. Berković, L.(1972): *Razlike u nekim dimenzijama psihosomatskog statusa s obzirom na stupanj angažovanosti u sportu*, Doktorska disertacija, Zagreb.
5. Čokorilo, R. (1998): *Pedagogija sporta*, Viša škola za sportske trenere, Beograd.
6. Gali, M.(1984): *Pedagoške implikacije sportsko-rekreativnih interesovanja mladih i odraslih*. Fizička kultura, br.4. Beograd.
7. Đurić, Đ.(1981): *Uticao sistematskog telesnog vežbanja na neke konativne dimenzije i stavove studenata Novosadskog univerziteta*, FFK. Novi Sad.
8. Havelka, N. Lazarević, Lj.(1980): *Sport i ličnost*, Sportka knjiga, Beograd.
9. Koković, D.(2006): *Sociologija sporta*, Skriptarnica Akademije Sporta, Beograd.
10. Krsmanović, B.(1985) *Efikasnost nastave fizičkog vaspitanja u zavisnosti od modela nastavnih programa*, Doktorska disertacija, Novi Sad.
11. Malacko, J., Radosav, R.(1985): *Uticao programiranog vežbanja na psihosomatski status dece sa posebnim osvrtom na izbor i usmeravanje dece za sport*, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.
12. Mužić, V.(1977): *Metodologija pedagoškog istraživanja*, IGKRO. Svjetlost, Sarajevo.
13. Mojsilović, V. Galić, M. Živanović, Ž.(1984): *Neki stavovi i interesovanja učenika usmerenog obrazovanja prema fizičkom vaspitanju, sportu i rekreaciji*. Fizička kultura, br. 1. Beograd.
14. Mraković, M.(1971): *Uticao sistematskog bavljenja telesnim vežbanjem na strukturu stavova*, Kineziologija, 1, strane 25-37, Zagreb.
15. Milojević, M.(1984): *Biološke osnove fizičke kulture*, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.
16. Nićin, Đ.(2006): *Antropomotorika-teorija*, Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.

17. Petrović, K.(1987): *Školsko fizičko vaspitanje i socijalna okolina*, Fizička kultura, 35:104, Beograd.
18. Paranosić, V.(1977): *Psihološki aspekti selekcije*, Sportska praksa,1, Beograd.
19. Paranosić, V. Savić,S.(1977): *Selekcija u sportu*, NIP. Partizan, Beograd.
20. Radovanović, Đ.(1979): *Odnos studenata i studentkinja prema nastavi fizičkog vaspitanja na Novosadskom Univerzitetu*, Fizička kultura, str. 274, Beograd.
21. Radosav,R.(1979): *Planiranje i programiranje stručnog rada u fudbalskom klubu, ZFK. Vojvodine*, Novi Sad.
22. Radosav, R.(1984): *Karakteristike nekih obeležja psihosomatskog statusa fudbaleri različitih uzrasnih kategorija*, Magistarski rad, Beograd.
23. Radosav, R.(1984): *Rad u pionirskoj omladinskoj kategoriji*, FS. Novi Sad.
24. Rot, N.(1975): *Osnovi socijalne psihologije*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
25. Saksida i saradnici (1972): *Teoretični model socialne stratifikacije*, Teorija in praksa, br.9.
26. Supek, R.(1968): *Ispitivanje javnog mnjenja*, Zagreb.
27. Stefanović, V.(1983): *Vaspitni i psihološki rad u fudbalu*, Sportska knjiga, Beograd.

#### THE ATTITUDES OF PUPILS TOWARDS THE VALUES OF FOOTBALL AT THE ELEMENTARY SCHOOL IN MALI IĐOŠ

*In the framework of my final thesis “The attitude of pupils towards the values of football at the elementary school in Mali Idoš” an inquiry was made among children from fifth to eighth grade. In the inquiry 128 pupils were involved; the research was done at “Ady Endre” Elementary School in Mali Idoš, in May 2006. In the research systematic non-experimental method was applied, from the experimental techniques questionnaire and scaling was used. As a tool of inquiry the closed type of questionnaire was applied and the descriptive type of the valuation scale. The topic of the research is very significant both from social and from scientific aspects. From the wide social point of view the results could contribute to the success of the future actions that have the aims to improve the propagation of football between children and adults. From scientific aspect there is a need to study the relation between sociocultural acts and sport activities of children in a more direct way. In relation to the same researches, with the data of this research, it is possible to ensure prerequisites for better and more successful work with children on the field of football education.*

**Key words:** children, football, attitudes